

Рицар Б.Є., Мисак Р.Т, Мацейовська О.В.

Технічний комітет стандартизації науково-технічної
термінології Держспоживстандарту та Міністерства
освіти і науки України

ТЕРМІНОГРАФІЧНА СЕРІЯ

СловоСвіт:

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЛЕКСИКОГРАФІЇ

Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології (ТК-19) Держспоживстандарту України та Міністерства освіти і науки України

ТК СНТТ засновано у серпні 1992 р. як підрозділ тодішнього Держстандарту України, що фахово досліджує українську науково-технічну термінологію, організує та координує розроблення, експертування, затвердження та впровадження термінологічних стандартів, забезпечує міжнародну співпрацю й обмін досвідом у галузі стандартизації науково-технічної термінології, бере участь у діяльності відповідних комісій *ISO* й *IEC*, міжнародної організації *InfoTerm*.

Крім того, ТК СНТТ за власною ініціативою проводить термінологічні семінари та міжнародні конференції “Проблеми української термінології: *СловоСвіт*”, щорічно випускає фаховий Вісник “Проблеми української термінології”.

Термінографічна серія *СловоСвіт*

За роки своєї діяльності ТК СНТТ нагромадив чималий досвід у розробленні концептуальних засад і практичних рекомендацій щодо термінотворення та внормування української науково-технічної термінології. Набутий досвід дав змогу започаткувати у 2000 р. масштабний проєкт – термінографічну серію *СловоСвіт*. В основі задуму – видавати словники з новітніх технологій, які раніше не були опубліковані.

Уже видано 12 книжок, з них 9 перекладних термінологічних словників з різних галузей знань: інженерії доквілля, інсталяційних та інженерних технологій, теплотехніки та коксохімії, архітектури й будівництва, інформатики й програмування, медицини тощо. Видано 3 комп'ютерних диски з електронними версіями словників.

Паперові версії словників та інших термінографічних праць

№ 1

Англійсько-український словник-довідник інженерії доквілля / Уклад. Т. Балабан – Львів: Видавництво Державного університету “Львівська політехніка”, 2000, – 400 с.

Словник-довідник містить найуживаніші в англійській технічній літературі інженерні, медичні, біологічні, правничі та суміжні з ними терміни, більшість яких подано із тлумаченням чи з довідковими даними. Okремо винесено словник назв і документів урядових установ англійських країн та українсько-англійський покажчик базових слів словника-довідника.

№ 2

Російсько-український тлумачний словник з теплоенергетики / Уклад. Й. Мисак, М. Крук та ін. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2001. – 412с.

Словник містить найпоширеніші терміни з теплоенергетики та суміжних галузей науки і техніки, пов'язані з виробництвом, розподілом і споживанням теплової енергії та її перетворенням в інші види енергії.

Для фахівців теплоенергетиків електростанцій, проєктних, налагоджувальних і науково-дослідних організацій, а також для викладачів і студентів середніх і вищих навчальних закладів.

№ 3

Англійсько-український словник з профілактичної та екологічної токсикології / Уклад. А. Маненко, Т. Балабан, Н. Хоп'як – Львів: Ліга-Прес, 2002, – 112 с.

Словник містить близько 3500 найуживаніших термінів профілактичної та екологічної токсикології разом із суміжними медичними, біологічними, хемічними, інженерними та іншими термінами.

Для гігієністів, токсикологів, екологів, хеміків, лікарів та студентів медичних, природничих і технічних факультетів вищих навчальних закладів.

№ 4

Російсько-українсько-польський словник з гідравліки та сантехніки / проф., д.т.н. С. Шнерх, к.т.н., доц. Н. Лещій. – Львів: Екоінформ, 2002. – 326 с.

Словник містить близько 5800 найпоширеніших термінів з сантехніки, механіки рідин і газів, а також суміжних наук: аеродинаміки, гідрології, водопостачання, водовідведення, гідротранспорту, гідравлічних машин тощо. Для зручності користування словник доповнено українським і польським алфавітними покажчиками. Для фахівців, викладачів та студентів середніх спеціальних і вищих навчальних закладів.

№ 5

Комова М. Українська термінографія (1948-2002): Бібліограф. покажчик – Львів: Ліга-Прес, 2003. – 112 с.

У бібліографічному покажчику відображено відомості про українські термінологічні словники, галузеві енциклопедії, видані у 1948-2002 роках. Для фахівців, викладачів, студентів та дослідників термінології, історії науки і техніки.

№ 6

Анатоль Вовк / Ред. Б. Рицар, М. Комова. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – 64 с.

У збірнику відображено життя і діяльність видатного термінолога Анатолія Вовка, який тривалий час проживав за кордоном. До видання увійшли бібліографічний покажчик праць ученого, відгуки колег і друзів, світлина, а також листи до відомого українського вченого-мовознавця Олекси Горбача.

Видання буде цікавим і корисним для всіх, хто працює в царині української термінології.

№ 7

Олекса Горбач / Ред. Б.Рицар, Р.Микульчик. – Львів: Ліга-Прес, 2004. – 296 с.

У збірнику подано термінологічні праці видатного українського мовознавця і діалектолога Олекси Горбача, який тривалий час проживав за кордоном. До видання увійшли біографія вченого, бібліографічний покажчик, вибране з листування, а також світлини.

Видання буде цікавим і корисним для всіх, хто працює в царині української термінології та мовознавства.

№ 8

Російсько-український та українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури / Уклад. С. Жуковський, Р. Кінаш, Л. Полюга, В. Базилевич – Львів: Ліга-Прес, 2005. – 960 с. – Диск з електронною версією.

Словник містить терміни з української та російської будівельної та архітектурної термінології. Для його укладання використано минулі та сучасні спеціальні видання з різних галузей знань, посібники, енциклопедичні, політехнічні, фахові перекладні й тлумачні словники, державні стандарти, довідники, періодичні видання.

Для фахівців, викладачів та студентів вищих і середніх навчальних закладів.

№ 9

Російсько-український словник з інженерних технологій / Уклад. Ганіткевич М.Й., Кінаш Б.М. – Львів: Ліга-Прес, 2005. – 1024 с. – Диск з електронною версією.

Словник містить терміни (деякі з тлумаченнями) з технологічних процесів у металообробній та будівельній справі, металургії, гірництві, енергетиці, теплотехніці, хемічній промисловості, а також суміжні терміни з фізики, математики та хемії.

Для наукових та інженерно-технічних працівників, науковців, викладачів, студентів вищих і середніх навчальних закладів, а також для всіх, хто цікавиться науково-технічною термінологією.

№ 10

Англійсько-український глосарій виробів Microsoft®: громадська редакція / За ред. Б. Рицара. Ред. колектив Р. Мисак, Р. Микульчик, І. Кульчицький та ін. – Львів: ЕКОінформ, 2006. – 208 с.

Англійсько-український глосарій містить понад 2000 найуживаніших слів і термінів, що складають основу української локалізації англomовного програмного забезпечення виробів Майкрософт, переважну більшість яких подано з тлумаченням та коментарем щодо їх вживання в комп'ютерних програмах.

Для фахівців різних спеціальностей, перекладачів, програмістів, викладачів і студентів навчальних закладів, учнів середніх шкіл, корис-тувачів персональних комп'ютерів.

№ 11

П'ятимовний словник інсталяційних термінів: українсько-російсько-польсько-англійсько-німецький словник / Уклад. С. Шнерх – Львів: ЕКОінформ, 2007. – 269с.

Словник містить близько 6300 найпоширеніших інсталяційних термінів.

Призначений для широкого загалу фахівців, викладачів і студентів середніх спеціальних і вищих навчальних закладів.

№ 12

Російсько-український коксохімічний словник / Уклад. Рудик В., Брайловська Н., Зінгерман Ю., Коцюба Г., Шаповал Ю., Шевгота А. – Державний інститут з проектування підприємств коксохімічної промисловості «Гипрококс». – Харків, 2007. – Диск з електронною версією.

Словник містить близько 60 000 найпоширеніших термінів з технологічних процесів у коксохімічній галузі, металообробній та будівельній справі, металургії, гірництві, енергетиці, теплотехніці, хімічній промисловості, а також суміжні терміни з фізики, математики та хімії.

Словник буде корисним для фахівців коксохімічної та суміжних галузей промисловості.

Готуються до видання:

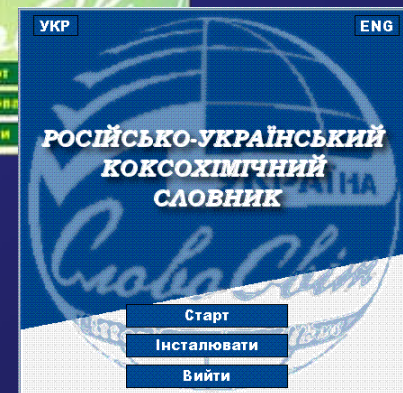
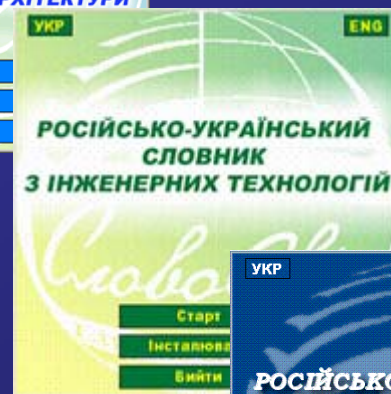
- Російсько-український та українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури в 2 тт. Том 2: Українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури / Уклад. С. Жуковський, Р. Кінаш, Л. Полюга, В. Базилевич, Н. Дрівко – Львів: Ліга-Прес, 2007. – (Термінографічна серія *СловоСвіт* № 13). – Диск з електронною версією.**
- Українсько-англійський та англійсько-український словник з електроніки / Уклад. Б. Рицар, Л. Сніцарук. – близько 40 тис. термінів. – (Термінографічна серія *СловоСвіт*).**

Комп'ютерні словники термінографічної серії СловоСвіт

У 2004 р. ТК СНТТ започаткував новий проєкт – систему для укладання комп'ютерних словників та запису їх на диск, що додається до паперової версії словника. Зокрема, система PolyDic 1.0 призначена для укладання двомовних тлумачних словників. На основі цієї системи укладено 3 комп'ютерних словники, які видано разом з паперовими версіями в Термінографічній серії *СловоСвіт* :

- «Російсько-український словник будівництва й архітектури» (№ 8),
- «Російсько-український словник з інженерних технологій» (№ 9)
- «Російсько-український коксохімічний словник» (№ 12).

Система PolyDic 1.0

Система складається з двох програмних модулів PolyDic Editor – для занесення та редагування словникових баз, та PolyDic Viewer – для відтворення словника на комп'ютерних дисках. Модуль PolyDic Editor виставлено на інтернет-сторінці ТК СНТТ www.lp.edu.ua/tc.terminology для вільного стягнення з мережі та користування.

Основні характеристики системи: невибагливі вимоги до апаратних і програмних засобів (пам'ять ≥ 64 MB, процесор не нижче Pentium-133 MHz, True Color video mode, ≥ 20 MB вільного жорсткого диску, ОС Windows 98SE RUS/ME/2000/XP), простота у користуванні; зручний пошук (за першими літерами слів або за заданою маскою); можливість одночасного введення декількох окремих баз з подальшим їх злиттям в одну, що значно прискорює роботу з укладання словника; наявність редактора словникових статей; можливість конвертувати словникові бази в текстовий формат RTF для їх коректування та редагування; можливість створювати спливні інформаційні вікна для тлумачення словникових позначок, наприклад, приналежність терміна до певної галузі; компактний обсяг програми та словникових баз без потреби встановлювати додаткове програмне забезпечення.

Система PolyDic 1.0

СловоСвіт №12
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ КОКСОХІМІЧНИЙ СЛОВНИК

абсорбировать
абсорбироваться
абсорбируемость
абсорбируемый
абсорбирующий
абсорбционно-десорбционн
абсорбционный
абсорбция
абсцисса
аванкамера
авансирование
авансированный
авансировать
авансироваться
авансовый
авансовый
авансировать

Назад Уперед Пошук Довідка Вийти

авансировать

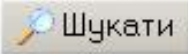
несов. и сов. авансувати / заавансувати

Усього терміностатей: 13227 У переліку: 13227

Основне поле вікна електронного словника поділено на дві частини: ліву **3**, **4** та праву **5**, **8** – **10**. Ліва частина **4** містить перелік термінів вхідної мови (у нашому випадку – російська) словника в абетковому порядку. Рядок **3** призначено для швидкого пошуку терміна вхідної мови за його початковими літерами. Клацнувши лівою клавшею мишки на вибраному терміні лівій частині вікна, в правій його частині з'явиться терміностаття, яка містить термін **9** вхідної мови, його переклад разом з можливим тлумаченням та іменниковим гніздом **10**. У правій частині вікна можуть бути також скорочення **5**, виділені похилим шрифтом синього кольору з підкресленням, які вказують на галузь знань, частину мови тощо. Клацнувши лівою клавшею мишки на виділеному скороченні можна отримати його повне значення. Якщо синім кольором з підкресленням позначено термін, то, клацнувши на нього, можна перейти на відповідну словникову статтю. Лінійка **7** містить повну назву словника.

Система PolyDic 1.0

У переліку: У статті:

Натиснувши кнопку **Пошук**, у правій частині основного вікна електронного словника з'явиться панель пошуку.

Щоб знайти в переліку лівої частини основного вікна шуканий термін вхідної мови з перекладом, у полі **У переліку** можна набрати його повністю або якусь його частину (маску); натиснути кнопку **Шукати**.

Щоб знайти слово у правій частині вікна, у полі **У статті** можна набрати його повністю або якусь його частину (маску); натиснути кнопку **Шукати**.

При заданні маски спеціальним знаком * можна позначити декілька літер. Наприклад, набравши у полі **У статті** маску ***овий** й натиснувши кнопку **Шукати**, отримаємо перелік усіх слів, що мають закінчення на **-овий**. Загальну кількість знайдених і відображених термінів показано у полі **2 - У переліку**.

Набравши маски в обох полях, можна виконати спільний пошук.

Щоб вернутися до роботи з усім словником, потрібно витерти набрані маски і натиснути кнопку **Шукати**.

Система PolyDic ML 2.0

У зв'язку з необхідністю укладання та видання багатомовних мультимедійних електронних словників різних типів ТК СНТТ розробляє систему PolyDic ML v. 2.0. Система складається з програми введення словникової бази, її редагування та опрацювання PolyDic Editor v. 2.0, а також з електронного мультимедійного багатомовного словника PolyDic Viewer v. 2.0 для запису на компакт-диск чи інсталяції на комп'ютер.

Розроблено багатомовний (без обмеження на кількість мов) модуль PolyDic Editor v. 2.0, що пройшов попереднє тестування. У цій системі передбачається: можливість вибору вхідної мови словника та її динамічної зміни, багатомовний інтерфейс, наявність зручної системи пошуку, можливість занесення та перегляду графічної, відео- та аудіоінформації, можливість одночасного занесення декількох словників. Структура словникових баз максимально наближена до вимог міжнародних стандартів, зокрема, ISO 12620 "*Computer applications in terminology – Data categories*".

Система PolyDic ML v. 2.0 працює під ОС Windows XP / Vista

Модуль PolyDic Editor v. 2.0 (версія для тестування)

The screenshot displays the PolyDic Editor v. 2.0 interface. The main window is titled "TestDic.pddb - PolyDictionary Editor". The menu bar includes "Файл", "Правка", "Вигляд", "Вставка", "Опції", and "Допомога". The toolbar contains various icons for file operations and editing. The interface is divided into several sections:

- Групи (Groups):** A list of groups with checkboxes, showing "q" and "v" selected.
- Категорії (Categories):** A dropdown menu set to "[Всі категорії]".
- Table:** A table with columns for Russian, Ukrainian, Polish, and English. The row for "valve" is highlighted.
- Додання слова (Add word):** A section for adding a new word, with "Слово" set to "valve".
- Джерело (Source):** A dropdown menu for selecting the source.
- Мова (Language):** A dropdown menu set to "English".
- Категорія (Category):** A dropdown menu set to "Stopping, regulating and me".
- Група (Group):** A dropdown menu set to "[Немає]".
- Buttons:** "Попереднє слово", "Наступнє слово", "Очистити", "Добре", and "Скасувати".
- Фільтр (Filter):** A search bar and a "Фільтр" button.
- Group, Category, Language filters:** Dropdown menus for "Група", "Категорія", and "Мова", all set to "[Всі...]".
- Right Panel:** A vertical list of options: "Синоніми", "Антоніми", "Омоніми", "Абревітури", "Парадигма", "Зображення", "Аудіо", and "Відео", each with a dropdown arrow.

Інтернет-сторінка ТК СНТТ

Інформацію про термінографічну серію *СловоСвіт* можна знайти на інтернет-сторінці ТК СНТТ:

www.lp.edu.ua/tc.terminology

На інтернет-сторінці розміщено:

- загальну інформацію про всі видання термінографічної серії (передмова, структура словника чи книжки тощо),
- деякі з них подано повністю (Анатоль Вовк: Біобібліографія вчених термінологів України – Термінографічна серія № 6),
- інформацію про комп'ютерні словники, поради щодо роботи з ними, програму PolyDic Editor 1.0 (для вільного користування)

The screenshot shows the website interface for TK SNTT. At the top, there is a navigation menu with links: Структура, Склад, Адреса, Засади, Правила, Конференція, Семінар, Термінографія, Вісник, Товариство, Комісія, Оголошення. The main heading is "Термінографія". Below it, a list of links includes: Термінографічна серія "СловоСвіт", Видано в серії, Готується до видання, Замовлення, Порядник для укладачів фахових словників, and Електронні словники СловоСвіт. A paragraph of text mentions a project to create electronic versions of dictionaries from the series on the website <http://slovo.ridne.net>, specifically a Ukrainian dictionary of engineering terms compiled by T. Balaban. Below this, there is a section titled "Термінографічна серія СловоСвіт" which states that the series was launched in 2000 and lists the chief editor as Bogdan Ryshar. Two book covers are shown: one for 2000 (blue cover) and one for 2001 (orange cover).

Електронні версії словників в інтернеті

СЛОВНИК
інженерії доквілля

▶ Домашня

▶ Пошук:

A B C D E F G H I J K L M N O P Q

Англійсько-український словник-довідник інженерії доквілля
Укладач Т. Балабан

Словник-довідник містить найчастіше вживані в англійській технічній літературі медичні, біологічні, правничі та суміжні з ними терміни, переважна більшість яких г тлумаченням чи з довідковими даними.

Найпопулярніші слова:

- (поглядів: 169) **abandon**
- (поглядів: 113) **backward**
- (поглядів: 86) **backward curved blade**
- (поглядів: 82) **abandoned**
- (поглядів: 78) **backward curved fan**
- (поглядів: 76) **bacterial die-away**
- (поглядів: 74) **abrasive blasting**

У 2007 році ТК СНТТ разом з Інститутом комп'ютерних наук та інформаційних технологій НУ "Львівська політехніка" розпочав проєкт з розміщення на <http://slovo.ridne.net> електронних версій словників термінографічної серії *СловоСвіт*. Уже надано доступ до першої книжки – "Англійсько-українського словника-довідника інженерії доквілля" Т. Балабана.

Комплексність підходу до формування термінографічної серії *СловоСвіт*

Термінографічна
серія
СловоСвіт

Паперові
версії
(13 видань)

Електронні версії
на комп'ютерних
дисках
(3 словники)

Інформація
про всі видання на
інтернет-сторінці
ТК СНТТ

Електронні версії
словників
в інтернеті
(1 словник)

Технічний комітет стандартизації науково-технічної
термінології (ТК СНТТ)
Держспоживстандарту та Міністерства освіти і науки
України

запрошує укладачів словників, термінологів і філологів
до співпраці у термінографічній серії *СловоСвіт*.

**ВАШІ ПРОПОЗИЦІЇ ПРОСИМО НАДСИЛАТИ
НА АДРЕСУ ТК СНТТ:**

79013, м. Львів-13, вул. С. Бандери, 12
Національний університет «Львівська політехніка»,
гол. корпус, к. 237

тел.\факс: (032) 258-22-56

е-пошта: rytsar@polynet.lviv.ua

інтернет-сторінка: www.lp.edu.ua/tc.terminology

